

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф..

 Світлана НЕСТЕРЕНКО

« 31 » серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка праці й соціально-трудові відносини»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності

281 «Публічне управління та адміністрування»

за ОПП Публічне управління та адміністрування

(на основі повної загальної середньої освіти та

ОКР «Молодший спеціаліст»)

факультет економіки та бізнесу

2021–2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка праці й соціально-трудова відносини» 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП Публічне управління та адміністрування (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)- Мелітополь, ТДАТУ, 2021. – 23 с.

Розробник: Ярчук А.В., к.е.н., ст.викладач

Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри «Менеджмент»

д.е.н, професор Світлана НЕСТЕРЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП Публічне управління та адміністрування (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол від «2» Вересня 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» <small>(шифр і назва)</small>	За вибором студента	
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> <small>шифр та назва</small>	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		4 курс	8-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 6 год. самостійна робота студента – 5 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	26 год.
		Лабораторні заняття	
		Практичні заняття	26 год.
		Семінарські заняття	
		Самостійна робота	98 год.
		Форма контролю: Диференційований залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - формування у студентів системи теоретичних і практичних знань з питань регулювання соціально-трудових відносин, оплати праці, стимулювання оптимального використання ресурсів і підвищення продуктивності, ефективності та планування праці, а також щодо механізмів забезпечення ефективної зайнятості населення та прогресивного розвитку соціально-трудових відносин на всіх рівнях.

Завдання курсу:

- надання студентам загальних навичок наукового аналізу соціально-трудових процесів на всіх рівнях;
- висвітлення теоретичних аспектів сучасних проблем економіки праці;
- формування у студентів практичних навичок і вмінь до управління працею;
- розвиток здібностей до науково-дослідної роботи, самостійності і відповідальності у роботі;
- надання студентам знань та навичок щодо компетентності в конкретних процесах управління соціально-трудовими відносинами, організації, нормування оплати праці та забезпечення її високої ефективності;
- формування професійних здібностей у майбутніх фахівців щодо вирішення проблем економіки праці та доцільного ставлення до власного трудового потенціалу;
- набуття вмінь корегування й ефективного використання свого людського потенціалу, а також навичок забезпечення власної конкурентоспроможності на ринку праці.

Предметом курсу є сукупність теоретичних і практичних проблем формування людського потенціалу, забезпечення ефективного використання його у сфері праці як на макро- так і на мікроекономічному рівнях з метою забезпечення високої якості життя населення та високої ефективності економічної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни **студент повинен**

знати:

- теоретичні та практичні основи та категоріальний апарат економіки праці та соціально – трудових відносин, а також загальні положення про роль праці в розвитку людини і суспільства;
- поняття про основні напрямки розвитку та елементи і форми організації праці та типи соціально-трудових відносин;
- завдання, принципи і методи нормування праці; методи планування потреб у чисельності персоналу;
- засади ефективного формування, розподілу, перерозподілу та використання людських ресурсів регіонів країни, а також поняття демографічної політики країни;
- сутність, критерії і показники ефективності й продуктивності праці;

- показники рівня життя населення;
- теоретико – методичні засади та аспекти практичного спрямування дії механізму мотивації праці; основи організації заробітної плати в сучасних умовах та шляхи регулювання рівня оплати праці;
- наукові засади державної політики зайнятості;
- сутність соціального партнерства; зміст соціальної політики України;
- типи трудових конфліктів;
- сутність і значення міжнародних актів про економічні, соціальні та культурні права людини.

вміти:

- розрізняти основні форми прояву праці в розвитку людини і суспільства та визначати її соціально-економічну роль;
- проводити дослідження і надавати наукове обґрунтування раціонального (ефективного) відтворення людських ресурсів та засад економічної;
- проводити дослідження і надавати наукове обґрунтування демографічної і соціальної політики;
- визначати потребу в трудових ресурсах та показники ефективності праці;
- аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища через призму показників ефективності та результативності праці;
- оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації до високопродуктивної праці;
- розробляти нормативи праці; нормувати працю працівників підприємств; проводити аналіз змісту і складності праці; досліджувати трудовий процес працівників різних категорій;
- формувати обґрунтовані рішення щодо питань добору, оцінки та стимулювання персоналу організації;
- обґрунтувати основні напрямки підвищення ефективності праці;
- розрізняти форми і системи оплати праці; визначити заробітну платню при відрядній й погодинній системах;
- використовувати закордонний досвід при розробці системи управління трудовою діяльністю.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність

Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми стосовно питань відтворення та стимулювання персоналу.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; вміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді;

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації;
- **керування часом:** уміння справлятися із завданнями вчасно;
- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем;
- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати;
- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до колег.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. *“Організаційно – економічні засади формування й розподілу людських ресурсів”*

Тема 1. “Об’єкт, предмет і завдання дисципліни “Економіка праці” [1, с. 1-25; 3, с. 3-27, с.49-61; 4, с. 6-45; 8, с. 36-62]

Об’єкт, предмет і завдання курсу. Специфічний прояв трудових відносин. Завдання економіки праці. Задачі науки. **Основні поняття про працю.** Змістовність, функції, форми й характер праці. **Класифікація праці.** Загально прийнятий та суто економічний поділ праці. **Зв’язок курсу з економічними та іншими дисциплінами.** **Розвиток вчення про працю.** Історичні етапи розвитку наукової думки про працю.

Тема 2. “Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.” [3, с. 35-59; 4, с. 32-44; 5, с. 32-61; 6, с. 82-139, 10, с. 51-75; 34;36]

Населення і його характеристика. Визначення населення, його економічний сенс та поділ з приводу участі у суспільному виробництві. **Трудові ресурси суспільства.** Економічний зміст трудових ресурсів. Поняття і види працездатності. **Поділ населення за методикою МОП.** Визначення і склад економічно активного і економічно неактивного населення; його вікові обмеження. **Відтворення населення, ресурсів для праці й робочої сили.** Фази, типи і режими відтворення населення і ресурсів для праці, види його руху. **Облік трудових ресурсів та показники його руху.** Категорії кількісного визначення персоналу, показники руху персоналу в межах внутрішнього та зовнішнього обороту підприємств. **Трудовий потенціал суспільства.** Визначення і складові трудового потенціалу суспільства. **Трудова адаптація.** Економічний зміст, особливості та види трудової адаптації.

Тема 3. “ Соціально – трудові відносини як система” [1, с. 1-25; 3, с. 3-27, с.49-61; 4, с. 6-45; 8, с. 36-62]

Сутність та види соціально-трудоових відносин. Економічний зміст та значущість соціально – трудових відносин. Їх поділ за домінуючими ознаками. **Особливості аграрної праці та їх вплив на соціально-трудоові**

відносини на селі. Особливості сільськогосподарського виробництва та їх вплив на організацію аграрної праці за умов трансформації економіки в сучасному агровиробництві України.

Тема 4. “Соціальна політика і соціальне партнерство” [3, с. 35-59; 4, с. 32-44; 5, с. 32-61; 6, с. 82-139, 10, с. 51-75; 34;36]

Поняття і сутність соціальної політики. Априорні моменти соціальної орієнтації економіки. Визначення, практичний зміст, мета, завдання та суб’єкти соціальної політики. Комплекс заходів, спрямованих на постійний соціальний розвиток суспільства. Роль і функції профспілок. Основні напрями соціальної політики. **Система соціального захисту і соціальної забезпеченості.** Визначення і значущість соціального захисту населення. Законодавча база. Мінімальні соціальні стандарти. Визначення та види соціального страхування; його основні критерії. Суб’єкти страхування. Класифікація страхових випадків. Пенсійна система, мета її функціонування. Методика визначення та напрями застосування персоніфікації. Види та випадки надання державної соціальної допомоги. **Соціальне партнерство, його сутність у ринкових умовах.** Визначення, мета та напрями функціонування системи соціального партнерства. Принципи його дії за методикою МОП. Правова основа системи соціального партнерства.

Тема 5. “Ринок праці та його регулювання”[1, с. 49-75, 3, с. 79-82; 8, с. 102-132; 12]

Поняття ринку праці. Визначення, основні компоненти ринку праці. **Особливості ринку праці.** Обґрунтування товару на ринку праці, виявлення його головних особливостей. Умови ефективного функціонування ринку праці. **Функції ринку праці.** Визначення і обґрунтування функцій ринку праці. **Попит, пропозиція та кон’юнктура ринку праці.** Види і фактори впливу на попит і пропозицію. Визначення кон’юнктури ринку праці та її види. **Моделі ринку праці.** Моделі ринку праці та їх класифікація. Гнучкість ринку праці. **Інфраструктура ринку праці.** Визначення, основні елементи та функції інфраструктури ринку праці. **Сегментація ринку праці.** Сегментація ринку праці та її головні ознаки. Види сегментів ринку праці. **Сучасний ринок праці в Україні.** Головні ознаки сучасного ринку праці в Україні.

Тема 6. “Соціально-трудова відносина зайнятості та безробіття”[1, с. 49-75, 3, с. 79-82; 8, с. 102-132; 12]

Зайнятість: принципи та поняття. Зайнятість населення: її принципи і види. **Статуси зайнятості.** Статуси зайнятості за традиційною методикою та згідно рекомендацій МОП. **Види та форми зайнятості.** Види та форми зайнятості. **Поняття безробіття.** Економічний зміст та методика визначення розмірів безробіття. **Класифікація безробіття.** Види і статуси безробіття. **Оцінка безробіття.** Оцінка безробіття. **Державна політика в**

області зайнятості. Види, принципи та функції державної політики в області зайнятості.

Змістовий модуль 2. “Організаційно – економічні засади використання й стимулювання людської праці”

Тема 7. “Організація праці і нормування праці” [1, с. 49-75, 3, с. 79-82; 8, с. 102-132]

Поняття, зміст і завдання організація праці. Поняття, зміст і завдання організація праці. **Поділ і кооперування праці.** Економічний зміст і види поділу і кооперації праці. Первинна значущість і визначення бригад; їх класифікація. **Організація, планування і обслуговування робочих місць.** Визначення робочого виду, його види, а також особливості організації, планування і обслуговування. **Трудовий процес і його раціоналізація.** Визначення та складові трудового процесу. **Умови праці.** Їх оцінка. Визначення і класифікація умов праці.

Суть і значення нормування. Економічна сутність і значення нормування праці. **Об’єкти нормування праці.** Визначення і види об’єктів нормування праці. **Система норм і нормативів праці.** Економічний зміст системи норм і нормативів праці; їх класифікація. **Методи нормування трудових процесів.** Методи нормування трудових процесів та особливості їх застосування. **Дисципліна праці.** Визначення і види дисципліни праці.

Тема 8. “Продуктивність і ефективність праці” [1, с. 139-162, 7, с. 79-82; 8, с. 102-132]

Ефективність праці. Обґрунтування проблеми підвищення ефективності праці. Економічна сутність критерію ефективності праці та методика його визначення. Аналіз співвідношення результатів і витрат праці. **Продуктивність і рентабельність праці.** Економічний зміст та методика визначення продуктивності та рентабельності праці. **Виробництво продукції – універсальний показник продуктивності праці.** Визначення вартості продукції та її види. **Робочий час як фактор впливу на продуктивність праці.** Задачі дослідження робочого часу. Економічна сутність та структура робочого часу. Законодавча база. Показники ефективності використання робочого часу на підприємстві. Методи дослідження витрат робочого часу. **Показники і методи вимірювання продуктивності праці.** Економічний зміст та методика визначення продуктивності праці, трудомісткості виробництва та виробітку. Види трудомісткості та методика їх розрахунку. **Фактори і резерви підвищення продуктивності праці.** Економічний зміст і класифікація факторів і резервів підвищення продуктивності праці. **Програми управління продуктивністю праці на підприємстві.** Економічна доцільність розробки та етапи реалізації програми управління продуктивністю праці на підприємстві.

Тема 9. “Мотиваційний моніторинг і політика доходів суспільства” [8,

с. 144-162; 9, с. 83-154]

Сутність мотивації праці. Економічний зміст та понятійний апарат мотиваційного механізму. Визначення мотивації праці як економічної категорії. Поляризація цінностей мотиваційних ядер "цікава робота" та "заробіток". **Класифікація мотивів.** Класифікація мотивів та види мотивації праці. **Мотиваційні теорії.** Поділ мотиваційних теорій. Змістовні мотиваційні теорії та їх класифікація. Процесуальні мотиваційні теорії та їх класифікація. Поняття і концепція партисипативності. **Мотиваційний моніторинг.** Передумови керованості мотиваційного процесу. Економічний зміст, визначення та принципи побудови мотиваційного моніторингу.

Рівень і якість життя. Визначення рівня та якості життя. Методика дослідження показників рівня життя. Методика визначення індексу людського розвитку. Градація рівнів життя населення. Фактори і концепції бідноти. Споживчі бюджети та їх класифікація. Рівні оцінки якості життя. **Види і структура доходів населення та джерела їх формування.** Види і структура доходів населення. Джерела їх формування. Диференціація доходів населення. Принципи обґрунтування політики доходів. **Поняття показників вартості життя.** Поняття показників вартості життя. Складові вартості робочої сили. Основні показники рівня життя населення. **Прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата та формування соціальної політики.** Прожитковий мінімум і мінімальна заробітна плата. Законодавча база. Принципи формування соціальної політики.

Тема 10. "Оплата праці"[8, с. 164-222; 9, с. 156-198]

Сутність, принципи, функції та елементи заробітної плати. Різновиди визначення заробітної плати, її функції, види та поелементний склад. Принципи організації оплати праці. Законодавча база. Суб'єкти організації оплати праці. **Тарифна система оплати праці.** Визначення та складові тарифної системи оплати праці. Принципами побудови єдиної тарифної сітки. **Форми і системи оплати праці.** Визначення, види та напрями застосування форм і систем оплати праці. **Безтарифні системи оплати праці.** Визначення, ознаки та принципи організації використання гнучких і безтарифних систем оплати праці. Сутність КТУ. Системи участі в прибутку. **Оплата праці в Україні.** Принципи організації та законодавче підґрунтя організації оплати праці в Україні. Її переваги та недоліки. **Оплата праці у сільськогосподарському виробництві.** Особливості організації оплати праці в: рослинництві, тваринництві, допоміжних та обслуговуючих виробництвах, а також апарату управління.

Тема 11. "Планування праці." [8, с. 164-185; 9, с. 167-198; 12, с. 204-222]

Завдання, зміст і показники плану з праці, порядок його розробки. Мета планування трудових показників. Зміст і структура плану з праці. **Планування та аналіз продуктивності праці.** Метою планування

продуктивності праці. Завдання аналізу продуктивності праці. Вимоги, які висуваються до планування зростання продуктивності праці. Принципи планування продуктивності праці. Методи і методика визначення резервів зростання продуктивності праці. Класифікація чинників підвищення продуктивності праці. Послідовність планування показників продуктивності праці. **Планування та аналіз чисельності й складу персоналу підприємства.** Поділ персоналу за категоріями. Завдання аналізу чисельності й складу персоналу підприємства. Принципи планування численності робітників. Кадровий склад і структура підприємства. Методи і методика планування персоналу. Види балансів праці. **Планування та аналіз заробітної плати.** Напрямами аналізу виконання плану використання фонду заробітної плати. Мета аналізу заробітної плати. Склад фонду заробітної плати підприємства. Планування засобів на оплату праці. Методи і методика визначення перспективного фонду оплати праці.

Тема 12. “ Аналіз, звітність і аудит у сфері праці ”[8, с. 164-185; 9, с. 167-198; 12, с. 204-222]

Система трудових показників, їх взаємозв'язок. Визначення системи трудових показників. Основні джерела інформації для планування і аналізу трудових показників. **Аналіз, звітність і аудит у сфері праці, їх сутність і значення.** Мета аналізу звітності і виконання аудиторської перевірки підприємства. Визначення аудиту в трудовій сфері. Етапи здійснення аудиту в трудовій сфері. **Аналіз продуктивності праці й заробітної плати.** Система оцінки рівня інтенсивності та ефективності праці.

Тема 13. “ Моніторинг у сфері праці ”[8, с. 164-185; 9, с. 167-198; 12, с. 204-222]

Сутність і завдання моніторингу соціально-трудої сфери. Визначення, мета і задачі моніторингу соціально-трудої сфери. Принципи і напрями моніторингу соціально-трудої сфери. Концепція моніторингу соціально-трудої сфери. **Нормативно-правова та інформаційна база проведення моніторингу соціально-трудої сфери.** Основними джерелами інформації. Нормативно-правова база. Адміністративна статистика. Вибіркові та соціологічні обстеження. Переписи. **Підготовка до проведення моніторингу соціально-трудої сфери.** Напрями підготовки до проведення моніторингу соціально-трудої сфери. **Основні напрями моніторингу соціально-трудої сфери.** Етапність моніторингу соціально-трудої сфери: Блок 1. Соціально-демографічні та міграційні процеси. Блок 2. Зайнятість та ринок праці. Блок 3. Соціально-трудоі процеси на підприємствах, установах, організаціях. Блок 4. Умови та охорона праці. Блок 5. Доходи та рівень життя населення. Блок 6. Соціально-психологічний клімат у трудових колективах.

Тема 14. “Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально – трудових відносин”[1, с. 224-245; 3, с. 267-298]

Поняття й тенденції міжнародного поділу праці, його зміст і форми. Економічна сутність і понятійний апарат міжнародного поділу праці. Його форми і зміст. **Міжнародна організація праці і її роль у регулюванні ринку праці й соціально-трудова відносин.** Етапи розвитку і основні завдання МОП. **Керівні органи Міжнародної організації праці.** Склад, структура і функції керівних органів Міжнародної організації праці. **Міжнародна трудова міграція.** Визначення і класифікація міжнародної трудової міграції. Причини виникнення і можливості існування міжнародної трудової міграції. Законодавча база.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1. “Організаційно – економічні засади формування й розподілу людських ресурсів”						
1	Лекція 1,2	Об’єкт, предмет і завдання дисципліни “Економіка праці”.	4			
	Практична робота 1	Етапи розвитку «Економіки праці як науки». Форми та понятійний апарат праці		2		5
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі			2	5
2	Лекція 3	Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.	2			
	Практична робота 2	Порівняльна оцінка трудових ресурсів та економічно-активного населення. Складові та понятійний апарат трудового потенціалу.		2		3
	Практична робота 3	Відтворення ресурсів для праці. Фаза формування.		2		2
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	5
3	Лекція 4,5	Соціально – трудові відносини як система	4			
	Практична робота 4	Суб’єкти соціально-трудова відносин.		2		5

		Класифікація соціально-трудових відносин.				
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі			6	5
4	Лекція 6	Соціальна політика і соціальне партнерство	2			
	Практична робота 5	Соціальне партнерство як система.		2		3
	Практична робота 6	Суб'єкти та органи соціального партнерства; їх взаємодія.		2		2
	Самостійна робота 4,5	Робота на навчально-інформаційному порталі			6	5
5	Лекція 7,8	Ринок праці та його регулювання	4			
	Практична робота 7	Відтворення ресурсів для праці. Аналіз показників руху персоналу.		2		5
	Практична робота 8	Відтворення ресурсів для праці. Оцінка кон'юнктури поточного ринку праці		2		2
	Самостійна робота 5	Робота на навчально-інформаційному порталі			6	3
6,7	Підготовка до написання ПМК I	Самостійна робота			10	
	Підсумковий контроль за змістовий модуль I	<i>ПМК I</i>				
Всього за змістовий модуль 1 – 80 год.			20	20	40	50
<u>Змістовий модуль 2. «Організаційно – економічні засади використання й стимулювання людської праці»</u>						
8	Лекція 8,9	Організація праці і нормування праці	4			
	Практична робота 11	Оцінка стану умов і рівня виконання норм праці.		2		5

	Практична робота 12	Складання фотографії робочого часу виконавців.		2		5
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	5
9	Лекція 10	Продуктивність і ефективність праці	2			
	Практична робота 13	Відтворення ресурсів для праці. Оцінка рівня використання робочої сили.		2		5
	Самостійна робота 8	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	5
10	Лекція 11,12	Мотиваційний моніторинг і політика доходів суспільства.	4			
	Практична робота 14	Мотиваційний моніторинг в сенсі реалізації сучасних змістовних мотиваційних теорій. Змістовні теорії. Процесійні теорії		2		5
	Практична робота 15	Сучасні підходи до оцінки рівня життя населення. Оцінка показників політики доходів та якості життя суспільства		2		5
	Самостійна робота 9	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	5
11	Лекція 13	Оплата праці	2			
	Практична робота 16	Оцінка сучасного стану організації оплати праці.		2		5
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі			4	5
12,13	Підготовка до написання ПМК II	Самостійна робота			10	
	Підсумковий контроль за змістовий модуль II	ПМК II				
Всього за змістовий модуль 2 – 70 год.			20	18	32	50
Диференційований залік						100
Всього з навчальної дисципліни 150 год.						

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття про працю.
2. Розвиток вчення про працю.
3. Види та характеристики праці.
4. Функції праці.
5. Трудовий процес та його складові.
6. Сутність та види СТВ.
7. Особливості аграрної праці.
8. Сутність та основні напрями соціальної політики.
9. Роль і функції профспілок.
10. Система соціального захисту і соціальної забезпеченості.
11. Визначення та види соціального страхування; його основні критерії. Соціальна допомога.
12. Пенсійна система, мета її функціонування.
13. Соціальне партнерство, його сутність у ринкових умовах.
14. Населення та його характеристика.
15. Трудові ресурси.
16. Поняття працездатності та її види.
17. Поділ населення за методикою МОП.
18. Відтворення населення й ресурсів для праці та його ознаки.
19. Трудова адаптація.
20. Трудовий потенціал суспільства та його складові.
21. Рух кадрів.
22. Ринок праці та його елементи.
23. Кон'юнктура ринку праці та її види.
24. Сегментація ринку праці.
25. Поняття, принципи та статуси зайнятості.
26. Види зайнятості.
27. Поняття, класифікація і концепції безробіття.
28. Державна політика в області зайнятості.
29. Сутність поняття “організація праці”.
30. Поділ праці та його види.
31. Кооперація праці.
32. Сутність понять “робоче місце” та “робоча зона”.
33. Організація, планування, оснащення і обслуговування робочих місць.
34. Атестація і раціоналізація робочих місць.
35. Умови праці.
36. Дисципліна праці.
37. Сутність і значення нормування праці.
38. Види норм і нормативів праці.
39. Методи нормування трудових процесів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Ефективність й рентабельність праці.
2. Показники продуктивності праці.
3. Сутність, елементи і види мотивації праці.
4. Класифікація мотиваційних теорій та їх зміст.
5. Економічний зміст, визначення та принципи побудови мотиваційного моніторингу.
6. Сутність, поняття та класифікація заробітної плати.
7. Елементний склад заробітної плати.
8. Форми та системи оплати праці.
9. Тарифна система оплати праці.
10. Оплата праці в сільському господарстві.
11. Поняття рівня життя населення та оцінка його рівня.
12. Індекс людського розвитку.
13. Концепції бідноти.
14. Прожитковий мінімум.
15. Мінімальна заробітна плата.
16. Оцінка якості трудового життя.
17. Завдання, зміст і показники плану з праці, порядок його розробки.
18. Принципи планування продуктивності праці.
19. Методика визначення резервів зростання продуктивності праці і класифікації чинників її підвищення.
20. Планування та аналіз чисельності й складу персоналу підприємства.
21. Види балансів праці.
22. Планування та аналіз заробітної плати.
23. Склад фонду заробітної плати підприємства.
24. Методика визначення перспективного фонду оплати праці.
25. Визначення системи трудових показників.
26. Основні джерела інформації для планування і аналізу трудових показників.
27. Визначення аудиту в трудовій сфері. Мета аналізу звітності і виконання аудиторської перевірки підприємства.
28. Етапи здійснення аудиту в трудовій сфері.
29. Сутність, завдання, принципи і напрями моніторингу соціально-трудової сфери.
30. Нормативно-правова та інформаційна база проведення моніторингу соціально-трудової сфери.
31. Економічна сутність і понятійний апарат міжнародного поділу праці. Міжнародна трудова міграція.

32. Міжнародна організація праці і її роль у регулюванні ринку праці й соціально-трудова відносин.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України „Про зайнятість населення” //Закони України. Т.1/Інститут законодавства. – К.,1996 – с. 252-268. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
2. Закон України „Про колективні договори і угоди” //Закони України. Т.6/ Інститут законодавства. - К., 1997. – С.5-11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
3. Закон України „Про оплату праці” // Закони України. Т.8/ Інститут законодавства. – К., 1997 – С. 210-218. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
4. Кодекс законів про працю в Україні.-К.: Парламентське вид-во, 2003.- 108с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
5. Адамчук Экономика и социология труда: Учебник./ В.В.Адамчук, О.В. Ромашов, М.Е. Сорокина – М.:ЮНИТИ, 2009. – 407 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://klex.ru/cfs>
6. Афонин А.С. Основы мотивации труда: организационно-экономические аспекты: Учебн. пособие. – К.: МЗУУП, 1994. – С.160 - 187. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.39.214/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:20902/Source:default>
7. Богиня Д.Г. Мотивація праці в ринковій економіці: проблеми теорії і практики. / Д.Г. Богиня, В.О. Мандибура, О.Д. Матієшина – К.: Інститут економіки НАН України, 2007. – 183 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/42414>
8. Богиня Д.П. Основи економіки праці: Навчальний посібник. – 2-ге видання, стер. / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова – К.: Знання – Прес, 2001. – 313 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E$)
9. Буряк П.Ю. Економіка праці й соціально-економічні відносини: навчальний посібник/ П.Ю. Буряк, Б.А. Карпінський, М.І. Григор’єва– К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=aJc8hRMAAAAJ&hl=ru>

10. Генкин Б.М. Экономика и социология труда: Учебник для вузов./Б.М.Генкин – М.: НОРМА – ИНФРА. –М, 2008. – 396 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://institutiones.com/download/books/923-ekonomika-i-sociologiya-truda.html>

11. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О.А. Грішнова –К.:Знання, 2006.- 559с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E$)

12. Дієсперов В.С. Організація та оплата праці в сільськогосподарських підприємствах. / В.С. Дієсперов – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 2009. – 264 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iae.org.ua/activity/article.html>

13. Дієсперов В.С. Сільськогосподарська праця в нових умовах. / В.С. Дієсперов – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 2000. – 180 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iae.org.ua/activity/article.html>

14. Еськов А.Л., Бунтовская Л.Л. Мотивация труда в системе корпоративного менеджмента. Теория и практика. – К.: Наук.світ, 2003. – С.15 - 33. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%95%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%90\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%95%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%90$).

15. Есинова Н.И. Экономика труда и социально-трудовые отношения. Учебное пособие. / Н.И.Есинова. – К.: Кондор, 2003. – 464 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/309931/>

16. Завіновська Г.Т. Економіка праці. Навчальний посібник. / Г.Т.Завіновська. – К.: КНЕУ, 2000.–200 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uchebnik-online.net/book/598-ekonomika-praci-navchalnij-posibnik-zavinovska-g-t/2-anotaciya.html>

17. Заработная плата. Сборник нормативных документов. – Х.: ООО «Конус», 2006. – 176 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0_80400-73

18. Жеглов Л.Х., Богиня Л.П. Мотивация праці в системі ринкової організації економіки // Регіональні перспективи. Мотивация ефективної праці в ринковій економіці. – Кременчук. – 2002. - №3 - 4. – С.22 - 23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%95%D1%81%D

19. Калина А.В. Организация и оплата труда в условиях рынка

(аспект ефективності): Учебно–методическое пособие – 2–е изд./ А.В.Калина – К.: МАУП, 2007. – 300 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/mo_07.pdf

20. Качан Є.П. Економіка праці та соціально-трудова відносина: навч. посібник / Є.П.Качан.-К.: Знання,2008.-407с[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/econ_praci_i_soc_vidnosyn.pdf

21. Ковальов В.М. Економіка праці та соціально-трудова відносина: навч. посібник / В.М.Ковальов.-К.:ЦУЛ,2006.-256с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7185/1/%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%86%20%281%29.pdf>

22. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення / А.М. Колот .- К.: Праця,1997. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/124838/>

23. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу/ А.М. Колот – К.: КНЕУ, 1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/124838/>

24. Колот А.М. Мотивація персоналу. Підручник. –Київ.-2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.twirpx.com/file/124838/>

25. Лібанова Е.М. Ринок праці./ Е.М.Лібанова – К.: Вища школа, 2000. – 246 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000007698>

26. Лукашевич В.М.. Економіка праці і соціально-трудова відносина: навч.посібник / В.М.Лукашевич.-2-ге вид., стерео. -Львів: Новий світ-2000, 2006.-248 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/ek_praz_vidnos.pdf

27. Лук'яненко Н.Д., Бунтовська Л.Л. Мотивація персоналу: Навчальний посібник. – Донецьк, ДонНУ, 2004. - 302 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ef.donnu-support.ru/emk/Data/Motiv_person/Up/Motiv_pers_ukr.pdf.

28. Махсма М.Б. Економіка праці та соціально–трудова відносина. Навчальний посібник / М.Б. Махсма.– К.: Вид–во Європейського університету, 2008.– 188 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7185/1/%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%86%D0%9A%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%86%20%281%29.pdf>

29. Михайлов Є.П. Економіка праці: навчальний посібник / Є.П.

Михайлов, А.В. Мерзляк, М.Х. Корецький.– Дніпропетровськ.: Наука і освіта. 2001. – 228 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.zntu.edu.ua/bibliograf_pokaz/labor_economics.pdf

30. Петюх В.М. Ринок праці. Навчальний посібник. / В.М. Петюх – К.:КНЕУ,2009.–288 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/417511/>

31. Рынок труда. Учебник. / Под ред. проф. Буланова В.С. и проф. Волгина Н.А. – М.: Экзамен, 2000. – 448 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://adaranth.com/afu.php?zoneid=2614053&var=2614053&rid=wfxzsvAkbQDjdtH2xjZy_Q%3D%3D

32. Саакян А.К. Экономика и социология труда./ А.К. Саакян – СПб: Питер, 2012. –128с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://window.edu.ru/catalog/pdf2txt/371/25371/7984>

Допоміжна

1. Бабаєв В. М., Шаронова Н. В. Організаційна культура керівника: Навч. посіб. для спец. "Адміністративний менеджмент" / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". — Х. : НТУ "ХПІ", 2005. — 260с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D$)

2. Беседина В.О. Управление воспроизводством квалифицированных кадров АПК // Экономика, управление. – 2006.– № 4.– С.21–27[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy-lib.com/upravlenie-vosproizvodstvom-kvalifitsirovannyh-kadrov-v-selskom-hozyaystve-v-usloviyah-rynochnyh-otnosheniy>

3. Богиня Д.П. Трудовий менталітет у системі мотивації праці: монографія / Д.П. Богиня, М.В. Семікіна. – Кіровоград: «Поліграф-Терція», 2002. – 226 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/84826461.pdf>

4. Бочарова Н.О. Засади реформування сільськогосподарських підприємств та їх вплив на використання трудових ресурсів і мотивації праці на селі // Агроінком. – К., 2004.– № 5–6.– С.25–28

5. Бочарова Н.О. Проблеми формування трудових ресурсів аграрної сфери Запорізької області // Агроінком. – К., 2004.– № 7–8.– С.75–79

6. Бочарова Н.О. Удосконалення організації матеріального стимулювання як основний важіль підвищення ефективності використання сільської праці в ринкових умовах // Вісник соціально–економічних досліджень. Збірник наукових праць ОДЕУ.– Одеса, 2005.– № 20. С. 55–61.

7. Бочарова Н.О. The updating mechanism of economic promotion in the

sense of the concept of reforming the payment of the agricultural labour of incentive type. Механізм оновлення системи мотивування в контексті концепції реформування оплати праці стимулюючого типу / Н.О. Бочарова, В.А. Передерій // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехноло-гічного ніверситету (економічні науки) / за ред. М. Ф. Кропивка. – Мелітополь: “Люкс”, 2015. - № 3. – С.142-147

8. Бочарова Н.О. Теоретичне обґрунтування управлінського аспекту трудової мотивації / Н.О. Бочарова, С.А. Нестеренко // Збірник праць ХНТУ, №66, 2015 р. – С.61-66

9. Бочарова Н.О. Мотивація як функція адміністративного менеджменту та складова локальної системи управління персоналом / Н.О. Бочарова, Л.В. Синяєва // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехноло-гічного ніверситету (економічні науки) / за ред. Л. В. Синяєвої. – Мелітополь: “Люкс”, 2015. - № 1, с. 127-131

10. Бугуцький О.А. Мотивація праці в умовах ринкової економіки. / О.А. Бугуцький– К.: Урожай, 2003. – 386 с.

11. Бульбаха Л.І. Мотивація праці персоналу на підприємстві в сучасних умовах господарювання/ В.Б. Васюта, Л.І. Бульбаха// Ефективна економіка. – 2016. – №6. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>

12. Виноградова О.В. Формування механізму розвитку мотивації персоналу туристичних підприємств/О.В. Виноградова, К.І. Пілігрим // «Економіка. Менеджмент. Бізнес». – 2015. - №3(13). – С.10-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ecmebi_2015_3_4

13. Виноградова О.В. Сутність мотивації персоналу як основи розвитку підприємства / О. В. Виноградова, К. І. Пілігрим // Бізнес Інформ. - 2013. - № 12. -С. 339-347. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_12_62

14. Галан Л. Удосконалення системи мотивації персоналу з урахуванням вікових особливостей працівників/ Л. Галан //Схід. – 2017. - №2(148). – С. 5-8 27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Skhid_2017_2_2

15. Гарват О.А. Регулювання оплати праці управлінського персоналу на промислових підприємствах у сучасних умовах господарювання / Ольга Анатоліївна Гарват: дис. канд. екон. наук, спец. 08.06.01 – Економіка, 175 організація, та управління підприємствами. – Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2005. – 211 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%82%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B2%D0%B0%D1%82%20%D0%9E$)

16. Гудков А.К. Аттестация и рационализация рабочих мест в сельскохозяйственном производстве / А.К. Гудков, А.Д. Руснак, А.Н. Шац – М.: Агропромиздат, 1989. – 80с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.korolevpharm.ru/dokumentatsiya/spravochnye-materialy/ratsionalizatsiya-rabocheho-mesta.html>

17. Державна служба статистики України / Офіційний сайт [Електронний ресурс]: Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>

18. Єськов О.Л. Розвиток механізму мотивації праці в системі виробничого менеджменту великого підприємства / Олексій Леонтійович Єськов: автореферат дис. доктора екон. наук, спец. 08.09.01 – Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. – Донецьк: Інститут економіко-правових досліджень НАН України, 2006. – 35 с.

19. Климчук, А. О. Мотивація персоналу як складова ефективного управління підприємством / Альона Олегівна Климчук // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 135–141. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2016/60/page.php?id=abstract/ukr/135-141>

20. Куликов Г.Т. Мотивация труда наемных работников: монография / Г.Т. Куликов / Отв. ред. Д.П. Богиня. – 2-е изд. – К.: Ин-т демографии и соц. исследований НАНУ, 2006. – 244 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JwU_B&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=U=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%A3524.5\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JwU_B&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=U=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%A3524.5$)

21. Михайлова Л.І. Економічні основи формування людського капіталу в АПК./ Л.І.Михайлова. – Суми: Довкілля, 2003. – 326 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=Михайлова%20Л\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=Михайлова%20Л$)

22. Населення і трудові ресурси села: навчальний посібник / За ред. Саблука П.Т., Орлатого М.Н. – К.: Інститут аграрної економіки УААН, 2002.–277 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2304>

23. Никифоренко В.Г. Регулювання раціональної зайнятості населення як складова управління економічним і соціальним розвитком регіону // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. – Збірник наукових праць. – Вип. 9. – Тернопіль: Економічна думка. – 2004. – с.50–53[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/314/1/14_2009.pdf

24. Никифорова В.Г. Головні завдання розвитку людських ресурсів в Україні // Вісник НУВГП. – Збірник наукових праць. – Вип. 1 (29). – Рівне: Економіка. – 2005. – с. 29–33. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-dijalnistj/vidannja-universitetu/visnik-nuwm>

25. Пілігрим К.І. Формування механізму розвитку мотивації персоналу туристичних підприємств. –К., 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1537_34218352.pdf.

26. Тимошенко И., Соснин А. Мотивация личности и человеческих ресурсов. – К.: Изд-во Европейского ун-та, 2002. - С 267 - 273. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A1%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BD%20%D0%90\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A1%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BD%20%D0%90$)

27. Уткин Э.А. Основы мотивационного менеджмента. – М.: Тандем, 2000. – С. 216 - 260. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.studmed.ru/utkin-ea-osnovy-motivacionnogo-menedzhmenta_77ad5a43c56.html.

28. Ядравський Д.М. Мотивація праці як складова економічної стратегії підприємства / Дмитро Миколайович Ядравський: дис. канд.. екон. наук, спец. 08.02.03 – Організація, управління, планування і регулювання економікою. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет економіки та права, 2004. – 18 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1537_34218352.pdf

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри менеджменту.
4. Сайт кафедри менеджменту <http://www.tsatu.edu.ua/ouses/>
5. Internet.